

x

Kronika.

x

tam velike vrzeli, kjer gre za dela mož, ki člankarjem niso simpatični, oziroma ne odgovarjajo njihovi dogmi. Najdoslednejši v tem je Paul Colin, ki je kratko malo razdelil posamezne umetnike v «naše» in nasprotne in ki po tej shemi meri in ceni tudi njihova dela. Angleški članek odlikuje dobro podan kulturno-historični obris, greši pa v tem, da z lahkoto molči o vrsti važnih, a «nasprotnih» duhov. Tendenčen je tudi Huebner, gradeč obenem iz teoretično pojmovanih umetniških in miselnih smernic neživ obraz evropskega duševnega razvoja.

O češki literaturi je pisal Miroslav Rutte. Njegov del je prav za prav samostojno delo, ki obsega nad polovico knjige in razpada na več člankov. Pisano je skrbno in hrani bogat informativen material, v celoti pa je medlo in neenotno. Ta neenotnost izvira iz nejasnega pisateljevega zreljšča, ki se kaže zdaj strogega literarnega historika, znanstvenika, zdaj se pa zgublja v spekulativnih poizkusih, da bi doznal notranje lice modernega človeka, zajemajoč skoro izključno iz golih programov. Zato nudi sicer mnogo podatkov in imen, ni se pa avtorju posrečilo zgnesti gradivo v jasno, pregledno celoto. Govoriti o delih umetnikov in zraven skoro popolnoma prezreti estetsko stran in tvorni proces v posameznih osebnostih, vodi v suhoparno naštevaje in neživo razmotrivanje, baš tako, kakor razblini vsako delo gola znanstvena analiza njegovega miselnega obsega, ki izkuša narezati nitke za lik tako zvanih smeri sodobne, «nove» umetnosti. Oboje so sicer pripomočki za pravo presojo in pojmovanje literature, izvedeni sami zase, brez širših zvez in le s posebnim ozirom na kritične idejološke teorije pa kvečjem begajo bralca.

Dr. Ferdo Kozak.

Josip Kozarac: Tena. Narodna knjižnica, Zagreb, 1922.

Lepa Tena, edina hči zapitega in nemoralnega človeka, politikujočega po vaških Krčmah in živečega na rokah bolehnice žene, je podoba žive Slavonije: lena je, ničemurna in lahkomiselna; kri ji gori in duša se ji pogublja; glavnico svoje čistosti in lepote razmetuje tujcem in ciganom.

Kakor z vsemi drugimi svojimi povestmi, gospodarskimi, političnimi in kulturnimi spisi je Kozarac, gotovo najpogumnejši hrvatski pripovednik realisti in odlični novelist, čigar «Mrtvi kapitali» so znani tudi nam Slovencem, tudi s to povestjo oznanjal npravni, gospodarski in socialni preporod Slavonije, te najbogatije hrvatske, a najmanj hrvatske zemlje. *Slavonija, najmanj pravošča zemlja!*

Slavonija ima dve glavnici: človeka in zemljo. Ti glavnici sta mrtvi, zato mrtvi, ker sta neločljivi, a jih tujec pridi, žrga na dvoje in izžema. Človek brez zemlje in zemlja brez človeka: — kaj je? Mrtva glavnica!

Pripovedovanje je gladko, logično, jezik bogat in preprost. — Ponatis knjige je izšel v cirilici.

Ivan Zorec.

Milan Begović: Nasmijana srca. Založba Književnega Juga, Zagreb, 1923.

Begović, znani hrvatski pripovednik, je zbral nekaj svojih podlistkov in jih izdal v čedni zbirki. Ta prijetni drobiž nikjer in z ničimer ne žali in se le zabava z vsakdanjimi doživetji v živahnem Zagrebu. V lahnem sarkazmu in v prikriti ironiji se prikazujejo in vrstijo pred nami pisane slike iz povojnega družabnega življenja. Knjiga bi po svoji snovi in dikciji sodila med tiste vrste leposlovja, kakršnega piše pri Francozih Marcel Prévost.

Ivan Zorec.

Kronika.

† **Milan Ogrizović.** (11 februarja 1877. — 25. avgusta 1923.) — Rodil se je v Senju, kjer se, kakor pravijo, rodi strašna senjska burja, kjer besnijo silni